Epäasiallisen käyttäytymisen ja häirinnän ehkäisyn ja käsittelyn suunnitelma

Punomo – Käsityö verkossa ry

Tiivistelmä: Tämän suunnitelman mukaisesti Punomo – Käsityö verkossa ry:n toiminnassa pyritään ehkäisemään epäasiallista käyttäytymistä, häirintää ja syrjintää sekä tukemaan turvallista, kunnioittavaa ja yhdenvertaista toimintakulttuuria. Tämä suunnitelma määrittelee epäasiallisen käyttäytymisen ja häirinnän periaatteet, vastuut ja toimintatavat ongelmatilanteissa, ilmoitus- ja käsittelymenettelyn sekä seurannan ja kehittämisen käytännöt.

Sisällys

Johdanto 2

1. Suunnitelman painopistealueet 2

2. Keskeiset käsitteet 3

3. Ehkäisyn ja käsittelyn toimintamalli 3

   3.1 Vastuut 3

   3.2 Tilanteiden ennaltaehkäisy 4

   3.3 Turvallisen tilan periaatteet 4

4. Ilmoitus- ja käsittelymenettely 4

   4.1 Ilmoituksen tekeminen 4

   4.2 Asian käsittely 4

   4.3 Mahdolliset toimenpiteet 4

5. Nykytilan arviointi 5

6. Kehittämiskohteet ja toimenpiteet 5

7. Seuranta ja suunnitelman päivittäminen 5

8. Suunnitelman perustana olevat säädökset ja periaatteet 5

Johdanto

Tämän suunnitelman tarkoituksena on ennaltaehkäistä epäasiallista käyttäytymistä, häirintää ja syrjintää sekä määritellä toimintatavat tilanteisiin, joissa niitä ilmenee. Suunnitelma tukee turvallisen, kunnioittavan ja yhdenvertaisen toimintakulttuurin toteutumista kaikessa Punomo – Käsityö verkossa ry:n toiminnassa.
Punomo toimii valtakunnallisena voittoa tavoittelemattomana yleishyödyllisenä käsityöalan yhdistyksenä ja verkkoyhteisönä, joka harjoittaa yhteisöllisesti luotettavaa käsityöalan julkaisutoimintaa, järjestää tapahtumia, koulutuksia, verkkotapaamisia sekä yhteisöllistä toimintaa jäsenilleen. Toimintaan osallistuu eri-ikäisiä, erilaisista taustoista tulevia henkilöitä sekä vapaaehtoisia toimijoita. Verkossa tapahtuva toiminta korostaa selkeiden toimintatapojen merkitystä turvallisen osallistumisympäristön ylläpitämiseksi.
Tämä suunnitelma määrittelee:

- epäasiallisen käyttäytymisen ja häirinnän ehkäisemisen periaatteet
- vastuut ja toimintatavat ongelmatilanteissa
- ilmoitus- ja käsittelymenettelyn
- seurannan ja kehittämisen käytännöt.

Suunnitelma tarkistetaan vuosittain osana yhdistyksen toiminnan arviointia.

1. Suunnitelman painopistealueet

Punomo – Käsityö verkossa ry sitoutuu varmistamaan, että sen toiminta on turvallista, yhdenvertaista ja kaikkia osallistujia kunnioittavaa kuitenkin huomioiden sen, että julkaisun tekijät ovat vastuussa julkaisujensa sisällöistä. Yhdistys on laatinut turvallisen tilan periaatteet, jotka löytyvät Punomo.fi-sivustolta.
Tässä suunnitelmassa tarkastellaan erityisesti seuraavia osa-alueita:
Toiminnan turvallisuus

- julkaisutoiminnan asiallisuus/asianmukaisuus,
- tapahtumien ja verkkotilaisuuksien turvallinen ilmapiiri
- osallistujien tasapuolinen kohtelu
- häirinnän ja epäasiallisen käyttäytymisen ennaltaehkäisy

Viestintä ja vuorovaikutus

- kunnioittava keskustelukulttuuri
- rakentava palautteenanto
- sosiaalisen median ja verkkoyhteisöjen toimintaperiaatteet

Vapaaehtoistoiminta ja luottamushenkilötyö

- selkeät pelisäännöt
- yhdenvertainen osallistuminen
- turvallinen yhteistyö julkaisutoiminnassa, hallituksessa, työryhmissä ja hankkeissa

Tapahtumat ja koulutukset

- turvallisen tilan periaatteiden toteutuminen
- osallistujien hyvinvoinnin huomioiminen
- matalan kynnyksen puuttuminen ongelmatilanteisiin

2. Keskeiset käsitteet

Epäasiallinen käyttäytyminen
Epäasiallisella käyttäytymisellä tarkoitetaan toimintaa, joka loukkaa, nöyryyttää, halventaa tai vaikeuttaa toisen henkilön osallistumista yhdistyksen toimintaan.
Epäasiallista käyttäytymistä voi olla esimerkiksi:

- henkilöön kohdistuva jatkuva vähättely
- loukkaava kielenkäyttö
- huutaminen tai aggressiivinen käytös
- perusteeton arvostelu
- syrjivä kohtelu
- jatkuva toisen työn tai osaamisen mitätöinti.

Häirintä
Häirintä on henkilön ihmisarvoa loukkaavaa käyttäytymistä, joka liittyy esimerkiksi:

- ikään
- sukupuoleen
- sukupuoli-identiteettiin
- seksuaaliseen suuntautumiseen
- alkuperään
- kansallisuuteen
- kieleen
- uskontoon tai vakaumukseen
- vammaisuuteen
- terveydentilaan tai muuhun henkilökohtaiseen ominaisuuteen.

Häirintä voi olla sanallista, sanatonta, kirjallista tai verkossa tapahtuvaa.
Seksuaalinen häirintä
Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan ei-toivottua seksuaalista käytöstä tai vihjailua, joka loukkaa henkilön koskemattomuutta tai ihmisarvoa.
Syrjintä
Syrjinnällä tarkoitetaan henkilön asettamista epäedulliseen asemaan ilman hyväksyttävää perustetta jonkin henkilöön liittyvän ominaisuuden vuoksi.

3. Ehkäisyn ja käsittelyn toimintamalli

3.1 Vastuut

Yhdistyksen hallitus vastaa siitä, että:

- suunnitelma on ajan tasalla
- toimijat tuntevat toimintaperiaatteet
- ilmoitukset käsitellään asianmukaisesti
- tarvittaviin toimenpiteisiin ryhdytään.

Hallitus nimeää vuosittain yhden tai kaksi yhteyshenkilöä, joihin häirintää tai epäasiallista kohtelua kokenut tai havainnut henkilö voi ottaa yhteyttä.
Vuonna 2026 yhteyshenkilöinä toimivat: Erja Syrjäläinen ja Tarja Kröger

3.2 Tilanteiden ennaltaehkäisy

Epäasiallista käyttäytymistä ehkäistään:

- viestimällä selkeästi yhdistyksen arvoista ja toimintaperiaatteista
- noudattamalla turvallisen tilan periaatteita
- huomioimalla yhdenvertaisuus tapahtumissa ja viestinnässä
- puuttumalla ongelmatilanteisiin varhaisessa vaiheessa
- kouluttamalla tarvittaessa hallituksen ja tapahtumien vastuuhenkilöitä.

3.3 Turvallisen tilan periaatteet

Punomon toiminnassa:

- kohtelemme kaikkia kunnioittavasti
- annamme jokaiselle mahdollisuuden osallistua omana itsenään
- kuuntelemme toisiamme
- vältämme syrjiviä tai loukkaavia ilmaisuja
- kunnioitamme erilaisia näkemyksiä
- puutumme havaitsemaamme häirintään tai epäasialliseen käyttäytymiseen.

4. Ilmoitus- ja käsittelymenettely

4.1 Ilmoituksen tekeminen

Epäasiallisesta käyttäytymisestä tai häirinnästä voi ilmoittaa:

- nimetylle yhteyshenkilölle
- tapahtuman vastuuhenkilölle
- yhdistyksen hallitukselle.

Ilmoituksen voi tehdä suullisesti tai kirjallisesti.
Ilmoituksen käsittelyssä pyritään luottamuksellisuuteen ja asianosaisten yksityisyyden suojaan.

4.2 Asian käsittely

Ilmoituksen saatuaan yhteyshenkilö tai hallitus:

1. kirjaa tapahtuneen
2. kuulee osapuolia luottamuksellisesti
3. arvioi tilanteen vakavuuden
4. päättää tarvittavista toimenpiteistä
5. dokumentoi tehdyt ratkaisut.

4.3 Mahdolliset toimenpiteet

Tilanteesta riippuen voidaan:

- käydä ohjaava keskustelu
- antaa huomautus
- sopia toimintatapojen muuttamisesta
- rajoittaa osallistumista tapahtumiin tai verkkoyhteisöihin
- poistaa henkilö tapahtumasta
- tarvittaessa tehdä ilmoitus viranomaisille.

Vakavat häirintä-, uhkailu- tai syrjintätapaukset voidaan saattaa viranomaisten käsiteltäviksi.

5. Nykytilan arviointi

Punomo – Käsityö verkossa ry:n toiminta perustuu yhteisöllisyyteen, vapaaehtoisuuteen ja keskinäiseen kunnioitukseen.
Tällä hetkellä yhdistyksellä ei ole tiedossa laajoja tai toistuvia häirintä- tai epäasiallisen käyttäytymisen ongelmia. Koska merkittävä osa toiminnasta tapahtuu verkossa, on kuitenkin tärkeää ylläpitää selkeitä pelisääntöjä sekä matalan kynnyksen ilmoitusmenettelyä.
Tilannetta arvioidaan:

- hallituksen vuosittaisen toiminnan arvioinnin yhteydessä
- tapahtumapalautteiden perusteella
- mahdollisten ilmoitusten ja havaintojen kautta.

6. Kehittämiskohteet ja toimenpiteet

Kehittämiskohde	Toimenpide	Aikataulu	Vastuu
Turvallisen tilan periaatteet	Laaditaan tapahtumia varten lyhyt ohjeistus	2026	Hallitus ja tapahtumavastaavat
Ilmoituskanava	Määritellään yhteyshenkilöt ja ilmoitustavat	Vuosittain	Hallitus
Seuranta	Toteutetaan vuosittainen arviointi hallituksen kokouksessa	Vuosittain	Hallitus
Verkkoyhteisöjen moderointi	Päivitetään verkkokeskustelujen pelisäännöt tarvittaessa	Vuosittain	Hallitus ja ylläpitäjät

7. Seuranta ja suunnitelman päivittäminen

Suunnitelman toteutumista seurataan vuosittain.
Arvioinnissa tarkastellaan:

- mahdollisten ilmoitusten määrää ja laatua
- toteutettuja toimenpiteitä
- tapahtumista ja koulutuksista saatua palautetta
- tunnistettuja kehittämistarpeita.

Hallitus vastaa suunnitelman päivittämisestä ja hyväksymisestä.

8. Suunnitelman perustana olevat säädökset ja periaatteet

Suunnitelma perustuu muun muassa seuraaviin säädöksiin ja periaatteisiin:

- Suomen perustuslaki (731/1999)
- Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986)
- Työturvallisuuslaki (738/2002) soveltuvin osin
- Rikoslaki (39/1889)
- Yhdistyslaki (503/1989)
- Punomo – Käsityö verkossa ry:n säännöt, arvot ja toimintaperiaatteet